

PIJPENFABRICAGE IN NOORWEGEN.

In Noorwegen heeft tot de tweede helft van de 18e eeuw geen pijpenfabriek bestaan. Pijpen werden ingevoerd uit Engeland en Holland, die al vanouds het monopolie hadden. Toch werden er in Denemarken, waartoe destijds Noorwegen behoorde, wél pijpen vervaardigd.

Om het geld in eigen land te houden en aan een groot aantal mensen een broodwinning te verschaffen, verzoekt Jacob Boy in 1751 de Deense Koning om in Bragernes in het stift van Akershus een kleipijpenfabriek te mogen beginnen, welke toestemming de 13e maart 1752 afkomt.

Alleen hij en zijn erfgenamen krijgen toestemming om de eerstvolgende tien jaar het fabrieksmonopolie te bezitten, wel is hij verplicht binnen twee jaar heel Noorwegen van pijpen te voorzien, op verlies van dit privilege.

Er mochten echter nog altijd buitenlandse pijpen worden ingevoerd, zodat Boy op 1 juni 1753 om een accijnsverhoging op de invoer van pijpen vraagt. Boy's voorraden stapelden zich echter op, zodat hij tenslotte om een totaal verbod van invoer vraagt, een verbod dat op 29 januari 1759 afkomt. Boy moet dan wel zorgen dat Trondheim, Bergen en Christiansand het hele jaar door voorzien blijven van pijpen, die van dezelfde kwaliteit en prijs moeten zijn als de buitenlandse.

De tijd begint overigens te dringen, want in 1762 loopt zijn monopolie af en hij is bang dat anderen toegestaan zal worden pijpenfabrieken op te richten. Dat vindt hij op zich nog niet zo erg, als het maar niet gebeurt in het gebied waar hij gevestigd is. Hij heeft er geen bezwaar tegen, als in Trondheim, Bergen en Christiansand- plaatsen die alleen zomers en dan nog over zee te bereiken zijn- nieuwe fabrieken zouden komen.

In de persoon van Knud Rist, een fabrikant van smeltkroezen die zich ook wil toeleggen op de vervaardiging van tabakspijpen, vindt hij een concurrent, die echter niet genegen is zijn bedrijf zo ver weg op te zetten. De handelspolitieke ideeën zijn aan het veranderen, en Jacob Boy vindt voor zijn klachten bij de koning geen gehoor meer.

Van het jaar 1754 kennen we de produktiecijfers: 8460 gros van dertien verschillende soorten pijpen van Engels en Hollands model in verschillende lengten.

Vondsten in Drammen, waar de fabriek gestaan heeft, tonen aan dat hij niet schroomde behalve zijn eigen merk IB ook merken als het zeilscheepje en de slang, alsmede het Goudse wapenschild met S erboven op zijn pijpen te zetten.

In 1765 staat zijn fabriek nog aan de top. Er vinden zo'n 50 mensen hun bestaan in. Verder weten we dat hij de steden Trondheim, Bergen en Christiansand alle jaren moet voorzien van resp. 400, 500 en 300 gros pijpen.

Langzamerhand begint Jacob Boy zijn belangstelling voor het pijpenmaken te verliezen. Het heeft hem geen groot gewin gebracht.

In 1768 adverteert hij in hetzelfde blad als zijn concurrent Knud Rist, maar in 1770 verkoopt hij zijn bezittingen te Bragernes aan de wel- eerwaarde predikant Christian Finchenhoff.

De fabriek bestaat nog in 1788, maar dan worden er jaarlijks nog maar 1200 gros zogenaamde " boerenpijpen ", kennelijk een eenvoudig model, vervaardigd door een man een vrouw en een gezelschap. Jacob Boy was reeds in de herfst van 1785 overleden.

Literatuur: Anneken Pettersen: Pipefabrikken På Bragernes Og Dens Grunnlegger Jacob Boy.

Henning Alsvik: Pipene Fra Bragernes-Fabrikken
Drammens Museum: Jaarboek 1938-1943